

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

PAwu-jż-070-10/07 (16651)

Warszawa, 2007.04.03

3180 05.04.07

**KANCELARIA SENATU
GABINET MARSZAŁKA SENATU
Dział Prezydialny**

wpłynęło dn.....
nr.....podpis.....

Pan
Ryszard Legutko
Wicemarszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku!

Odpowiadając na pismo z dnia 28 lutego 2007 r., znak: BPS/DSK-043-144/07, przy którym przekazane zostało oświadczenie złożone przez senatora Antoniego Szymańskiego podczas 28. posiedzenia Senatu RP w dniu 22 lutego 2007 r., uprzejmie wyjaśniam co następuje.

Doskonalenie systemu ubezpieczenia społecznego rolników, zapowiada przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 27 grudnia 2005 r. Krajowy Program Reform (KPR) na rzecz Strategii Lizbońskiej na lata 2005-2008, jako jedną z reform w ramach priorytetu 1 – Konsolidacja finansów publicznych i poprawa zarządzania finansami publicznymi w obszarze polityki makroekonomicznej i budżetowej państwa. KPR oparty jest na rządowym programie Solidarne Państwo, którego jednym z głównych celów jest nie tylko odzyskanie równowagi finansów publicznych, ale także rozładowanie napięć społecznych. Dlatego też reforma systemu ubezpieczenia społecznego rolników nie może sprowadzać się wyłącznie do ograniczania dotacji budżetowej do tego systemu. Zakłada się, że podstawowym celem reformy będzie uporządkowanie i uproszczenie organizacji i finansowania tego systemu oraz właściwe ukierunkowanie pomocy publicznej. Sytuacja dochodowa osób utrzymujących się z działalności rolniczej jest bowiem obecnie bardzo zróżnicowana i dalsze jednakowe dotowanie świadczeń emerytalno-rentowych dla rolników jest powszechnie krytykowane jako nieuzasadnione społecznie. Rolnicy opłacają obecnie jednakowej wysokości zryczałtowane składki na ubezpieczenie społeczne rolników bez względu na wysokość dochodów osiąganych z działalności rolniczej. Rozważa się więc indywidualizację w tym zakresie, czyli zróżnicowanie składek na to ubezpieczenie.

Problem stanowi jednak opracowanie zasad zróżnicowania składek tak aby ich poziom odzwierciedlał faktyczne możliwości płatnicze ubezpieczonych rolników i był przez nich

akceptowalny. Wszelkie próby uśredniania dochodów rolniczych, np. na podstawie danych GUS i wielkości obszaru posiadanego gospodarstwa rolnego są bowiem mocno krytykowane, a rolnicy nie są objęci obowiązkiem prowadzenia rachunkowości. Należy wziąć także pod uwagę fakt, że liczba ubezpieczonych w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego systematycznie rośnie - w 2006 r. wynosiła ok. 1,6 mln osób - z czego 58,8% to ubezpieczeni osiągający dochody z małych gospodarstw rolnych, tj. gospodarstw o powierzchni do 5 ha przeliczeniowych. Tylko 6,1% ubezpieczonych w KRUS to osoby utrzymujące się z gospodarstw powyżej 20 ha przeliczeniowych (w tym 1% stanowią ubezpieczeni pracujący w gospodarstwach rolnych powyżej 50 ha przeliczeniowych). Wydaje się więc, że krąg ubezpieczonych rolników, których można byłoby obciążyć aktualnie opłacaniem wyższej składki na ubezpieczenie społeczne rolników jest niewielki, a więc nie wpłynie w sposób znaczący na szybkie zmniejszenie wysokiej dotacji budżetowej do systemu ubezpieczenia społecznego rolników.

Trzeba również wziąć pod uwagę, że 15 mld. dotacji budżetowej do systemu ubezpieczenia społecznego rolników przeznaczone jest nie tylko na bieżącą wypłatę świadczeń emerytalno-rentowych rolniczych i działalność administracyjną KRUS ale również na inne zlecone KRUS do wypłaty świadczenia pozaubezpieczeniowe finansowane z budżetu państwa, tj. np. dodatki kombatanckie, ryczałty energetyczne, dodatki kompensacyjne, świadczenia pieniężne dla żołnierzy zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianych w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach wydobywania rud uranu i batalionach budowlanych, osób deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR, a także renty strukturalne krajowe i składki na ubezpieczenie zdrowotne rolników i ich domowników podlegających i niepodlegających ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Ponadto należy pamiętać, że ubezpieczenie społeczne dla rolników i obowiązek opłacania przez nich składek na to ubezpieczenie wprowadzone zostało dopiero od 1 lipca 1977 r., a do końca 1989 r. prawo do renty lub emerytury rolniczej uzależnione było od przekazania gospodarstwa rolnego nieodpłatnie na skarb państwa albo następcy. W 1999 r. wprowadzono dopiero możliwość przekazania gospodarstwa rolnego poprzez sprzedaż osobie obcej oraz w drodze wydzierżawienia gospodarstwa na okres co najmniej 10 lat. Dopiero na podstawie przepisów aktualnie obowiązującej ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25, z późn. zm.) przekazanie gospodarstwa rolnego nie jest już warunkiem koniecznym do uzyskania prawa do świadczenia emerytalno-rentowego, a jedynie do uzyskania prawa do wypłaty pełnej emerytury lub renty rolniczej. Przy czym część ubezpieczeniowa świadczenia emerytalno-rentowego (tzw. część składowa, która nie jest związana z przekazaniem gospodarstwa rolnego) z uwagi na niski poziom składek na ubezpieczenie społeczne rolników oraz stosunkowo niedługi czas ich opłacania wynosi obecnie ok. 1/3 pełnego świadczenia. Tak więc system ubezpieczenia społecznego rolników finansował w przeszłości i nadal finansuje, choć już

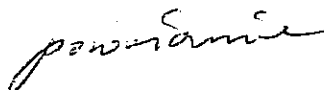
mniejszym stopniu, instrumenty polityki rolnej państwa. Najpierw była to polityka zmierzająca do upaństwowienia ziemi rolnej, a następnie stymulująca wymianę pokoleniową kierowników gospodarstw rolnych i poprawę struktury obszarowej gospodarstw rolnych. Państwo musi wywiązywać się z wcześniej zaciągniętych zobowiązań w tym zakresie, a w szczególności z zobowiązań wobec osób, które przekazały w przeszłości gospodarstwa rolne nieodpłatnie na skarb państwa w zamian za rentę. Z funduszu emerytalno-rentowego rolników finansowane są również świadczenia w postaci „dożywotnich rent” za przekazanie za skarb państwa gospodarstwa rolnego na podstawie przepisów jeszcze z lat sześćdziesiątych.

Z powyższego wynika, że reforma systemu ubezpieczenia społecznego rolników to problem niezwykle złożony i przed przystąpieniem do opracowania jej założeń niezbędne jest przeprowadzenie szeregu analiz, w tym również skutków reformy powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych i jej wpływu na wypłaty świadczeń emerytalnych rolnych. Mimo iż wypłaty nowych świadczeń emerytalnych ze zreformowanego dwufilarowego systemu powszechnego rozpoczną się już w 2009 r. nadal nie są znane zasady ich wypłaty, ponieważ brak jest regulacji prawnych dotyczących wypłat świadczeń ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych. Rolnicy też posiadają oszczędności w II filarze, ponieważ na przestrzeni życia zawodowego, szczególnie rolnicy posiadający niewielkie obszarowo gospodarstwa rolne, przechodzili z ubezpieczenia w KRUS do ZUS zawsze wtedy, gdy podjęli dodatkową, nawet krótkotrwałą, pracę zarobkową poza rolnictwem.

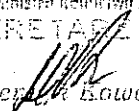
Aktualnie w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi trwają prace analityczne i studyjne mające na celu zdiagnozowanie wszystkich obszarów systemu ubezpieczenia społecznego rolników, które wymagają wprowadzenia zmian, określenia kierunków tych zmian wraz z analizą konsekwencji społecznych i skutków finansowych dla ubezpieczonych i budżetu państwa. W trakcie tych prac określone zostanie czy system ubezpieczenia społecznego dla rolników będzie miał nadal charakter zaopatrzeniowy realizujący elementy polityki rolnej, czy też sytuacja w rolnictwie pozwala już na wprowadzenie systemu dla tej grupy społecznej o charakterze ubezpieczeniowym. Wynik przedmiotowych prac poddany zostanie społecznej konsultacji jeszcze przed przystąpieniem do właściwych prac legislacyjnych. W Programie Prac Legislacyjnych Rady Ministrów przewidziano, że projekt ustawy regulującej przedmiotowe kwestie zostanie przedstawiony w grudniu br.

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

2

Z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
SEKRETARZ STANU

Henryk Kowalczyk